

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Toekomst openbaar bestuur

Ronde langs de twaalf provincies

VERSLAG, FEBRUARI 2021

Voorwoord

Samen komen we verder

Chris Kuipers

directeur-generaal Bestuur, Ruimte en Wonen

In dit magazine treft u de verslagen aan van onze digitale gespreksronde met bestuurders van provincies, gemeenten en waterschappen in iedere provincie. Aanleiding was de brief van de minister van BZK met voorstellen om het openbaar bestuur te versterken: door gericht samen te werken, met beter toegeruste medeoverheden en meer verbondenheid met inwoners. Doel van de gesprekken was in beeld te krijgen hoe de genoemde oplossingsrichtingen aansluiten bij de regionale vraagstukken.

Mij is een aantal zaken opgevallen. Er is in de regio veel energie op het thema bestuurlijke samenwerking. Het concept van één overheid wordt breed ondersteund. Voor veel maatschappelijke opgaven zoals

de woningbouwproductie, de energietransitie of het jeugdbeleid is samenwerking tussen gemeenten, provincies en het Rijk onvermijdelijk. Tegelijkertijd is het vormgeven van die samenwerking niet altijd eenvoudig. Wie is waar verantwoordelijk voor? Hoe geven we ruimte aan de decentrale overheden, maar bereiken we wel de goede resultaten? Hoe betrekken we onze inwoners op een goede manier bij die samenwerking? En zijn alle overheidslagen wel voldoende toegerust met geld, kennis, capaciteit om oplossingen in uitvoering te brengen?

Heel duidelijk kwam de financiële positie van gemeenten aan de orde. Met name de vraagstukken in het sociaal domein zorgen ervoor dat hun financiële positie verslechtert. Ook wordt te weinig ruimte gevoeld om te kunnen sturen op geld vanuit de bestaande regelgeving.

De regio blijkt overal in het land een aantrekkelijk schaalniveau te zijn voor samenwerking. Soms valt de regio samen met de schaal van de

provincie, maar niet overal. De variëteit is groot. Ook de wijze waarop het Rijk zich organiseert in de regio is vaak besproken. Kortom, veel onderwerpen zijn benoemd. Die brengen wij de komende tijd samen in een bestuurlijke agenda als input voor een nieuw kabinet.

Hoofdrolspeler bent u: bestuurders en volksvertegenwoordigers in de provincies, gemeenten en waterschappen. In de gesprekken is mij eens te meer gebleken dat besturen goed toegerust moeten zijn om hun werk goed te kunnen doen, zodat het aantrekkelijk blijft om politiek ambtsdrager te zijn of te worden.

Ik dank u voor uw constructieve bijdrage aan de gesprekken. Dank ook aan de ambtelijke ondersteuning vanuit de medeoverheden voor hun inzet, flexibiliteit en creativiteit. Ik zie uit naar de verdere samenwerking in onze gezamenlijke opgave: het vitaal, slagvaardig en verbindend houden van ons openbaar bestuur.

Inhoud

4 Toekomst openbaar bestuur

5 PROVINCIE GRONINGEN

7 PROVINCIE FRYSLÂN

9 PROVINCIE FLEVOLAND

11 PROVINCIE DRENTHE

13 PROVINCIE NOORD-HOLLAND

15 PROVINCIE UTRECHT

17 PROVINCIE OVERIJSEL

19 PROVINCIE GELDERLAND

21 PROVINCIE ZUID-HOLLAND

23 PROVINCIE NOORD-BRABANT

25 PROVINCIE ZEELAND

27 PROVINCIE LIMBURG

29 Slotbijeenkomst

30 Vervolg

Toekomst openbaar bestuur

In de navolgende pagina's treft u de opbrengst van de ronde aan: de twaalf provinciale gesprekken en de landelijke slotbijeenkomst. Voor iedere provincie komen de belangrijkste inzichten aan bod. U kunt ook doorklikken naar achterliggende informatie. Tot slot geef ik een doorkijk naar het vervolg.

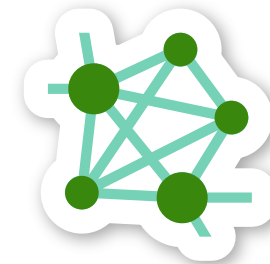

PROVINCIE GRONINGEN

Om maatwerk te leveren hebben gemeenten beleidsruimte nodig, maar ook lef om keuzes te maken

Aanpak opgaven vanuit het perspectief van de inwoners

Gebiedsgericht werken: richt een integrale tafel tussen rijk en regio in naast alle sectorale (voorbeeld Nationaal Programma Groningen)

PROVINCIE GRONINGEN **FACTS & FIGURES**

10 gemeenten

2 waterschappen

15 deelnemers

Opzet

Plenair gesprek

Thema

Samen werken als één overheid,
democratische legitimatie

Bijlagen

Verslag Gesprek BZK en Groningen.pdf

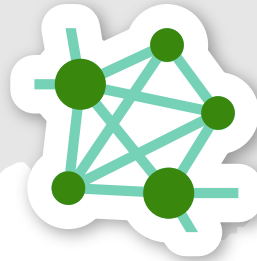
PROVINCIE FRYSLÂN

Herverdeling
gemeentefonds
mogelijk beter uitstellen
tot na verkiezingen

Vergroten van eigen
belastinggebied vraagt
ook durf en lef bij
decentrale overheden

Naar Fryslân als één gemeente?
Herkenbaarheid en nabijheid
lokaal bestuur zijn daarvoor
te belangrijk!

Geen verplichte
regio-indeling opleggen

Herverdeling
van taken naar
bestaande
structuren

PROVINCIE FRYSLÂN **FACTS & FIGURES**

18 gemeenten

1 waterschap*

17 deelnemers

* Daarnaast bevindt een klein deel van het beheergebied van het waterschap Noorderzijlvest zich in de provincie Fryslân.

Opzet

Plenair portefeuillehoudersoverleg van de VFG, met inleidende pitches door bestuurders en wetenschappers

Thema

Toekomst openbaar bestuur

Onderwerpen pitches

- Regionalisering van het bestuur
- Herziening van de financiële verhoudingen, financiële toerusting gemeenten
- Betrekken van bewoners en het omgaan met maatschappelijke initiatieven

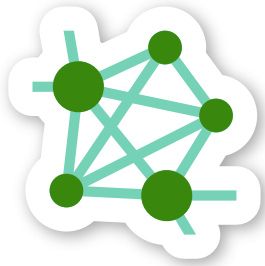
Bijlagen

Verslag Gesprek BZK en Fryslân.pdf

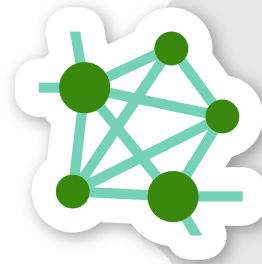
Brief Fryslân (provincie, VFG, Wetterskip).pdf

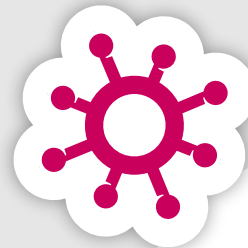
PROVINCIE FLEVOLAND

Fysieke trajecten zoals de Omgevingswet zijn bestuurlijke vernieuwing en roepen veel governancevragen op

Schaal is goed, maar gemeenten, provincie en waterschap weten elkaar onderling nog te weinig te vinden

Bij de coronacrisis werkt samenwerking heel goed, maar waarom kan dit niet ook in normale situaties?

Woningbouwopgave 100.000 woningen, niet alleen kwantitatief, maar ook zorgen voor kwalitatief goede woonomgeving en (Ov-) verbindingen. Rol BZK: maak agenda en instrumenten voor uitvoering

PROVINCIE FLEVOLAND **FACTS & FIGURES**

6 gemeenten

1 waterschap

24 deelnemers

Opzet

Twee gespreksrondes aan de hand van pitches van bestuurders

Thema's/Onderwerpen pitches

- Aanpak van de coronacrisis
- Slagkracht in de woningbouwopgave

Bijlagen

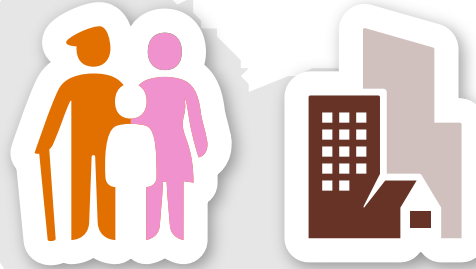
Verslag Gesprek BZK en Flevoland.pdf

PROVINCIE DRENTHE

Streven naar
gelijkwaardigheid in
bestuurlijke verhoudingen
heeft een keerzijde

Gaat vooral om evenwicht
en duidelijke rollen.
BZK als primus inter pares

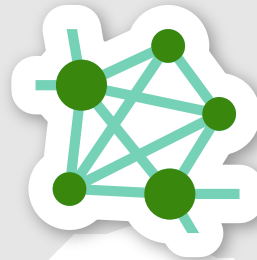

Provincie geeft zetje in de rug
bij maatschappelijke opgaven,
zonder het over te nemen

Behoeft aan
langetermijnafspraken,
commitment in
regeerakkoord.

Blij dat de regio
als relevante factor
is onderkend

Een beetje rommel in
de regio is fijn, dwingt
tot afstemming

provincie Drenthe

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

PROVINCIE DRENTHE **FACTS & FIGURES**

12 gemeenten

4 waterschappen

23 deelnemers

Thema

Regionale en interbestuurlijke samenwerking

Onderwerpen pitches

- Leren en meerwaarde van regiodeals
- Sociale agenda en provinciale rolneming

Bijlagen

Verslag Gesprek BZK en Drenthe.pdf

PROVINCIE NOORD-HOLLAND

Interbestuurlijk samenwerken,
in voor- en tegenspoed!
Solidariteit en continuïteit
zijn nodig bij complexe
maatschappelijke opgaven

Differentiatie is nodig met het
oog op de regionale verschillen.
Hoe zou het openbaar bestuur
in Noord-Holland in 2030 er uit
moeten zien?

Raadsleden in positie brengen
om ook in de regio hun rol
te spelen. Draagt bij aan
democratische legitimatie

PROVINCIE NOORD-HOLLAND **FACTS & FIGURES**

47 gemeenten

3 waterschappen

33 deelnemers

Opzet

Plenair met groepssessies, inleidende pitches door burgemeesters van twee Noord-Hollandse gemeenten

Thema

Grensoverstijgend samenwerken

Onderwerpen pitches

- Grenzeloos besturen in de regio Alkmaar
- Versterking van slagkracht en samenwerking Regio Gooi en Vechtstreek

Bijlagen

Verslag Gesprek BZK en Noord-Holland.pdf

PROVINCIE UTRECHT

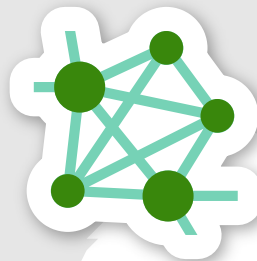
Lef en leiderschap van belang, evenals de schoonheid van het compromis

Gemeenten moeten als basisbestuurslaag zorgen voor draagvlak, niet van bovenaf opleggen

Randvoorwaarden van de opgaven moeten aan het begin van het proces helder worden vastgelegd

De opgaven staan centraal, ook al gaan die over de grenzen heen

PROVINCIE :: UTRECHT

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

PROVINCIE UTRECHT FACTS & FIGURES

26 gemeenten

4 waterschappen

27 deelnemers

Opzet

Twee pitches door bestuurders en wetenschappers die in groepsessies zijn besproken

Onderwerpen pitches

- Provincie als middenbestuur
- Regionale samenwerking

Bijlagen

Verslag Gesprek BZK en Utrecht.pdf

Brief provincie Utrecht.pdf

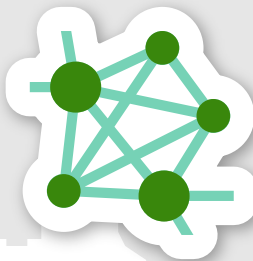
PROVINCIE OVERIJSEL

Vanuit eigen kracht
en optimisme (vuur)
aan de slag samen met
inwoners, van overheid
naar tussenheid

Wie hakt de knoop door bij
samenwerking op lastige
dossiers? Hoe maak je samen
de belangenafweging?

Provincie als regisseur en
kadersteller, ruimte gevend aan
de eigenheid van gemeenten

Niet klussen in/aan
het Huis van Thorbecke

PROVINCIE OVERIJSSSEL **FACTS & FIGURES**

25 gemeenten

3 waterschappen

deelnemers:

5 in de studio

3 digitaal

70 kijkers via webcast

Opzet

Twee thema's ingeleid met filmpjes waarin negen bestuurders kort hun visie geven.

Gesprek daarover in de studio en een reactie vanuit BZK.
Inbreng via de chat door kijkers naar de webcast

Thema's

- De dagelijkse praktijk: mooie voorbeelden en wat gaat nog niet goed?
- De toekomst van het openbaar bestuur: wat is er nodig en hoe ga jij daarvoor zorgen?

Bijlagen

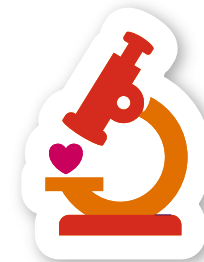
Verslag Gesprek BZK en Overijssel.pdf

PROVINCIE GELDERLAND

Geen structuuroplossingen
regionale verschillen en
differentiatie

Ruimte in regels:
in hoeverre is extra
ruimte nodig?
Veel kan al

Wgr maakt samenwerking
met private partijen nog
niet mogelijk (Achterhoek)

PROVINCIE GELDERLAND **FACTS & FIGURES**

51 gemeenten

4 waterschappen

12 deelnemers

Opzet

Plenaire sessie op basis van voorgesprekken in de provincie met in totaal 25 deelnemers

Thema's

- De opgave staat centraal, niet de structuren
- Behoeftte aan andere samenwerkingsvormen
- Ruimte in regels om maatwerk te bieden
- Wat verwachten inwoners van hun bestuur?
- Wie is je maatje? Leren samenwerken

Bijlagen

Verslag Gesprek BZK en Gelderland.pdf
Brief Gelderland (provincie en VNGG).pdf

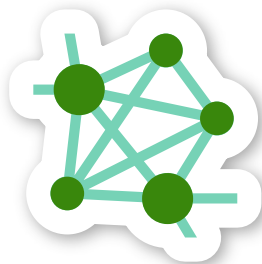

PROVINCIE ZUID-HOLLAND

Acteren en presteren!
Inwoners begrijpen
niet dat er alleen maar
gepraat wordt

Pleidooi voor sterkere rol minBZK
tov sectordepartementen.
Moederdepartement.
Orderingsprincipes openbaar
bestuur handhaven

Verhelderen bestuurlijke
organisatie is nodig.
Herontwerp regionale
samenwerkingsverbanden
/congruentie

PROVINCIE ZUID-HOLLAND **FACTS & FIGURES**

52 gemeenten

7 waterschappen

4 deelnemers

Opzet

Gesprek in klein gezelschap met een vertegenwoordiger van de provincie, waterschappen en gemeenten

Thema's

- Uitvoeringskracht en samenwerking
- Structuurdiscussie
- Rol provincie en ministerie van BZK

Bijlagen

Brief Zuid-Holland (PZH VZHG VZHW).pdf

PROVINCIE NOORD-BRABANT

Provincie Noord-Brabant

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

PROVINCIE NOORD-BRABANT **FACTS & FIGURES**

61 gemeenten

4 waterschappen

65 deelnemers

Opzet

Sessie met alle bestuurders van de vijf gemeenten en de provincie die samen BrabantStad vormen en een aantal waterschapbestuurders. Inleiding door Marcel Boogers (hoogleraar Innovatie en Regionaal bestuur) met aansluitende discussie

Thema's

- **Waarom:** Voor welke opgaven is regionale samenwerking noodzakelijk voor het realiseren van maatschappelijke opgaven?
- **Wat:** welke bestuurlijke structuren zijn daarvoor noodzakelijk, welke democratische randvoorwaarden zijn wenselijk?
- **Hoe:** welke randvoorwaarden zou het Rijk daarvoor moeten scheppen?

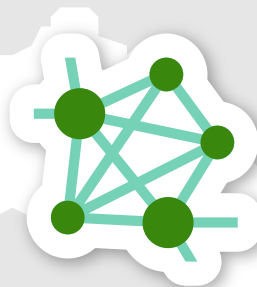

Bijlagen

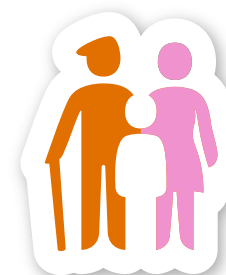
Verslag Gesprek BZK en Noord-Brabant.pdf

PROVINCIE ZEELAND

Samen werken als één overheid
vereist gelijkwaardigheid. Structuur
volgt inhoud. De regio mag divers
zijn, laat goede resultaten spreken

Sociaal domein:
gemeenten
hebben ook eigen
verantwoordelijkheid
(slim aanbesteden,
leren van elkaar)

Wonen:
provincie heeft goede rol.
Bestaande voorraad
kwalitatief verbeteren

In overleg met IenW
versterking OV in
perifere gebieden

PROVINCIE ZEELAND **FACTS & FIGURES**

13 gemeenten

1 waterschap

16 deelnemers

Opzet

Plenair met pitches

Thema's

- Bestuurlijke samenwerking
- Demografie en financiële verhoudingen
- Wonen

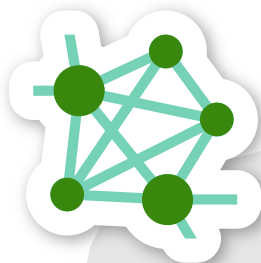
Bijlagen

Verslag Gesprek BZK en Zeeland.pdf

Brief Zeeland (OZO).pdf

PROVINCIE LIMBURG

Bestuurlijke drukte
in Zuid-Limburg,
maar vervat regionale
verschillen niet
in modellen!

Differentiatie
wenselijk

Coalition of the
willing stelt regierol
provincie op prijs

Grensoverschrijdende
samenwerking: juridische
belemmeringen oplossen

provincie limburg

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

PROVINCIE LIMBURG **FACTS & FIGURES**

31 gemeenten

1 waterschap

24 deelnemers

Opzet

Pitch van Paul Frissen (hoogleraar Bestuurskunde) met een aansluitende discussie in verschillende groepen

Onderwerp pitch

Regie in en op de regio

Bijlagen

Verslag Gesprek BZK en Limburg.pdf

Slotbijeenkomst

Op 9 december 2020 is na de ronde langs de provincies de balans opgemaakt in de landelijke slotbijeenkomst onder leiding van gespreksleider Roderik van Grieken. Er kwamen geen sloopplannen voor het Huis van Thorbecke op tafel; wel moet achterstallig onderhoud gepleegd worden. Commissarissen van de Koning, gedeputeerden, burgemeesters, wethouders en dijkgraven bespraken de verbouwingsvoorstellen aan de hand van de thema's verbondenheid met inwoners versterken, beter toerusten medeoverheden en (gericht) regionaal samenwerken.

“Huis van Thorbecke heeft onderhoud nodig”

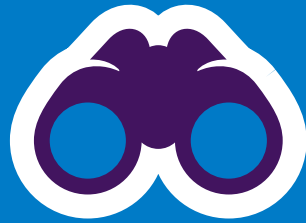
Bekijk de video

Het verslag kunt u hier nalezen

Vervolg

***“De bungalow van Thorbecke,
die al gelijkvloers en dus
levensloopbestendig is,
zou uitgebreid moeten worden
met een bedrijfsrestaurant en
wandelingen!”***

Deze tour heeft BZK waardevolle inzichten opgeleverd die van belang zijn in deze periode in de aanloop naar een nieuw regeerakkoord. Wat mij betreft gaan we dit vaker doen en mede gezien de enthousiaste deelname en de reacties verwacht ik dat dat gaat lukken. Maar eerst gaan we met de positieve energie die tijdens de ronde is ontstaan met een aantal uitkomsten en ideeën aan de slag om verder te komen dan te constateren waar het knelt. Van dat vervolg houden we u op de hoogte.

Dit is een uitgave van
het ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

www.rijksoverheid.nl
februari 2021

